

Spis treści

Wstęp	9
<i>Hanna Komorowska</i>	
Polska polityka językowa na tle innych krajów Unii Europejskiej	11
1. Pojęcie polityki językowej	11
2. Rekomendacje Rady Europy i Unii Europejskiej	12
3. Polityka językowa państw starej Unii	13
3.1. Oferta językowa – przymus czy swoboda?	13
3.2. Wiek rozpoczynania nauki a długość kursu językowego	14
3.3. Nauczanie drugiego języka obcego, języków mniejszości narodowych i języków regionalnych	15
3.4. Kształcenie nauczycieli	17
3.5. Ocena polityki językowej państw starej Unii	18
4. Polityka językowa państw nowej Unii	18
4.1. Status poszczególnych języków obcych w nowych państwach członkowskich	18
4.1.1. Decyzje w sprawie obowiązkowego i fakultatywnego nauczania języków	19
4.1.2. Konsekwencje statusu języków obcych dla powszechności nauczania języka angielskiego w nowych państwach członkowskich	20
4.1.3. Język angielski jako <i>lingua franca</i> – szansa czy zagrożenie?	22
4.2. Nauczanie języków obcych w różnych grupach wiekowych	23
4.2.1. Wczesny start – nauczanie przedszkolne i wczesnoszkolne	23
4.2.2. Powszechność nauczania języków obcych w szkolnictwie średnim	25
4.3. Nauczanie języków regionalnych i języków mniejszości narodowych w nowych państwach członkowskich	27
4.4. Procedury i metody realizacji celów ustanowionych przez Unię Europejską	28
4.5. Ocena polityki językowej nowych krajów członkowskich	30
5. Sytuacja polskiego kształcenia językowego na tle polityki językowej państw starej i nowej Unii	31
Bibliografia	33

Część I

Kształcenie językowe a kształcenie ogólne

1. *Lucyna Aleksandrowicz-Pędich*

Interkulturowość w kształceniu językowym w Polsce i innych krajach europejskich	37
1.1. Wprowadzenie	37
1.2. Tryb kształcenia nauczycieli	38
1.3. Postawy nauczycieli	41
1.4. Programy, podręczniki i materiały uzupełniające	44
1.5. Egzaminy	47
1.6. Uczeń, rodzice, władze oświatowe	49
1.7. Podsumowanie	50
Bibliografia	53

2. *Magda Roda*

Edukacja bilingwalna w Polsce na tle innych krajów Unii Europejskiej (CLIL, języki mniejszości narodowych, szkoły matury międzynarodowej)	55
2.1. Kwestie terminologiczne	55
2.2. Cele edukacji bilingwalnej	56
2.3. Edukacja bilingwalna w Europie – zarys historyczny i obecna sytuacja	57
2.4. Nauczanie dwujęzyczne języków regionalnych/mniejszościowych w Polsce na tle europejskim	59
2.5. Programy dwujęzyczne adresowane do uczniów, których język pierwszy jest językiem urzędowym kraju, w którym mieszkają – sytuacja Polski na tle europejskim	65
2.6. Szkoły matury międzynarodowej (IBO)	72
2.7. Podsumowanie i wnioski	75
Bibliografia	78

3. *Elżbieta Gajek*

Technologia informacyjna i komunikacyjna (TIK) w edukacji językowej w Polsce i innych krajach europejskich	80
3.1. Związek techniki i języków	80
3.2. Infrastruktura techniczna	81
3.2.1. Dostęp do komputerów	82
3.2.2. Komputery w szkołach	83
3.2.3. Urządzenia peryferyjne	84
3.2.4. Oprogramowanie edukacyjne	85
3.2.4.1. Pakiety edukacyjne	85
3.2.4.2. Programy autorskie	86
3.2.4.3. Programy narzędziowe	86
3.2.4.4. Wirtualne środowiska nauki – oprogramowanie wolnego dostępu	87
3.3. Miejsce techniki w kulturze i edukacji	88
3.3.1. Miejsce TIK w społeczeństwach krajów Europy	88
3.3.2. Miejsce TIK w społeczności nauczycieli języków obcych	89
3.3.3. Rola techniki w edukacji kulturowej	90
3.4. Indywidualne postawy ludzi wobec techniki	91
3.4.1. Postawy wobec innowacji technicznej	91

3.4.2. Różnice w sposobie korzystania z komputerów przez kobiety i mężczyzn	92
3.4.3. Postawy nauczycieli języków wobec TIK	93
3.4.4. Postawy uczniów wobec TIK	95
3.5. Miejsce TIK w europejskich i polskich dokumentach dotyczących edukacji	95
3.5.1. Miejsce TIK w dokumentach europejskich dotyczących edukacji	95
3.5.2. Miejsce TIK w dokumentach polskich dotyczących edukacji	96
3.6. Metodyka wspomaganego komputerowo nauczania języków	97
3.6.1. Metody stosowania technologii informacyjnej w klasie	97
3.6.2. Otwarcie edukacji dzięki technice	98
3.7. Podsumowanie. Wyzwania techniki i kultury przyszłości	99
Bibliografia	101
 4. Paweł Poszytek	
Wykorzystanie programów unijnych przez polskie instytucje edukacyjne na tle innych krajów europejskich	103
4.1. Wstęp	103
4.2. Comenius i eTwinning	104
4.3. Lingua	107
4.4. European Language Label	109
4.5. Podsumowanie	110
Bibliografia	111

Część II

Kształcenie językowe w systemie edukacji

5. Agnieszka Otwinowska-Kasztelaniec	
Programy i materiały nauczania w szkolnictwie podstawowym Polski i innych krajów Unii Europejskiej a rekomendacje Rady Europy i Unii Europejskiej	115
5.1. Kształcenie językowe w Unii Europejskiej: rekomendacje Rady Europy	115
5.2. Nauka języków w szkole podstawowej: Polska na tle krajów Unii Europejskiej	116
5.2.1. Długość okresu nauczania i wiek rozpoczęcia nauki	116
5.2.2. Obowiązek nauki języka obcego	117
5.2.3. Wybór języków obcych	118
5.3. Programy nauczania języków obcych w polskiej szkole podstawowej na tle Europy	119
5.3.1. Założenia programowe i podstawowe różnice w europejskich programach nauczania	119
5.3.2. CLIL	120
5.3.3. Podstawa programowa nauczania języka obcego w szkołach podstawowych w Polsce	121
5.3.4. Programy nauczania języków obcych dla polskich szkół podstawowych	122

5.4. Charakterystyka materiałów do nauczania języków obcych	126
5.4.1. Materiały podstawowe	127
5.4.2. Materiały dodatkowe	128
5.4.3. Europejskie Portfolio Językowe	128
5.5. Podsumowanie. Wnioski i implikacje	130
Bibliografia	131

6. Ewelina Debaene

Edukacja językowa w polskim szkolnictwie gimnazjalnym na tle rozwiązań europejskich	133
6.1. Szkolnictwo gimnazjalne w Polsce – informacje wstępne	133
6.2. Kształcenie językowe w polskim gimnazjum w świetle rozwiązań europejskich	134
6.3. Programy nauczania języków obcych	136
6.3.1. Programy nauczania języków obcych w Polsce i innych krajach UE	136
6.3.2. Wybrane programy nauczania a rekomendacje Rady Europy	140
6.4. Materiały i metody nauczania języków obcych	142
6.4.1. Ewaluacja i selekcja materiałów nauczania	142
6.4.2. Metody nauczania języka angielskiego w wybranych podręcznikach gimnazjalnych	147
6.4.2.1. Stawianie ucznia w centrum procesu dydaktycznego (ang. <i>learner-centeredness</i>) i przygotowanie ucznia do samodzielności w procesie uczenia się	148
6.4.2.2. Rozwiązania ułatwiające pracę z uczniami na różnym poziomie zaawansowania	149
6.4.2.3. Integracja programów nauczania języka z treściami programowymi innych przedmiotów szkolnych	149
6.4.2.4. Kształtowanie pozytywnego stosunku do innych kultur	149
6.4.3. Podsumowanie	150
6.5. Wnioski końcowe	150
Bibliografia	152

7. Marta Fituch

Kształcenie językowe w polskiej szkole średniej na tle rozwiązań europejskich	154
7.1. Liczba i wybór języków obcych w liceach w Polsce i innych krajach	154
7.2. Cele kształcenia językowego w Polsce na tle rozwiązań stosowanych w UE	156
7.2.1. Cele kształcenia językowego w systemach szkolnych krajów UE	156
7.2.2. Cele kształcenia językowego w Polsce	157
7.3. Organizacja nauczania języków obcych w Polsce i innych krajach UE	158
7.3.1. Sytuacja w innych krajach Unii Europejskiej	158
7.3.2. Sytuacja w Polsce	161
7.4. Programy nauczania w Polsce i innych krajach UE	161
7.4.1. Podstawy prawne i konstrukcja programu nauczania	162
7.4.1.1. Sytuacja w krajach europejskich	162
7.4.1.2. Sytuacja w Polsce	163

7.4.2. Wybrane programy nauczania języków obcych w Polsce a rekomendacje Rady Europy	163
7.4.2.1. Rekomendacje Rady Europy w zakresie tworzenia programów nauczania	163
7.4.2.2. Analiza i ocena wybranych programów nauczania języków obcych w polskich liceach	164
7.5. Metody nauczania stosowane w Polsce i innych państwach Europy . . .	167
7.5.1. Tendencje metodyczne w krajach UE	167
7.5.2. Tendencje metodyczne w Polsce	168
7.6. Materiały nauczania w Polsce i innych krajach UE	169
7.6.1. Procedury rekomendowania materiałów nauczania przez instytucje centralne	169
7.6.2. Procedury rekomendowania materiałów nauczania w Polsce . . .	170
7.6.3. Analiza wybranych podręczników do nauki języków obcych w liceum pod kątem rekomendacji Rady Europy	171
7.7. Materiały uzupełniające towarzyszące podręcznikom	173
7.7.1. Materiały uzupełniające w innych systemach szkolnych	173
7.7.2. Materiały uzupełniające w Polsce	173
7.8. Podsumowanie	174
Bibliografia	176

8. Małgorzata Piasecka

Jakość kształcenia w szkole wyższej w Polsce i innych krajach europejskich	179
8.1. Wprowadzenie – sytuacja na rynku edukacyjnym	179
8.2. Edukacja jako usługa	179
8.3. Jakość w instytucjach edukacji wyższej	180
8.3.1. Tworzenie kultury jakości w uczelniach dzisiejszych a system zarządzania	181
8.3.2. Misja i kultura	181
8.3.3. Inne czynniki wpływające na powstanie kultury jakości w jednostkach edukacyjnych	182
8.4. Miejsce języków w kulturze jakości instytucji edukacyjnej	182
8.4.1. Programy nauczania a rynek pracy	183
8.4.2. Trudności w procesie podnoszenia jakości kształcenia językowego .	183
8.4.3. Metody podnoszenia jakości w zakresie nauczania języków	184
8.4.4. Wspieranie nauczycieli jako element kształtowania jakości	184
8.5. Punkty odniesienia – wspólne dążenie do jakości	185
8.6. Nauczanie języków w szkolnictwie wyższym w Polsce i Europie	186
8.7. Podsumowanie	187
Bibliografia	187

Część III

Kształcenie nauczycieli

9. *Małgorzata Dąbrowska*

Kształcenie nauczycieli w Polsce a rozwiązania europejskie	191
9.1. Kształcenie nauczycieli – rozwiązania europejskie	191
9.1.1. Instytucje kształcące i modele kształcenia nauczycieli	191
9.1.2. Reformy systemów kształcenia nauczycieli	192
9.1.3. Typy wykształcenia nauczycielskiego	195
9.1.4. Programy i treści kształcenia	196
9.1.5. Nowe obszary kompetencji nauczycielskich	197
9.2. Kształcenie nauczycieli języków obcych w Polsce	199
9.2.1. Instytucje kształcące nauczycieli języków obcych	199
9.2.2. Reformy edukacji nauczycielskiej	199
9.2.3. Standardy i programy kształcenia	201
9.3. Wymagane kompetencje i kwalifikacje zawodowe	204
9.4. Ocena stanu obecnego i propozycje dalszych działań w zakresie kształcenia nauczycieli języków obcych	205
9.5. Podsumowanie i wnioski	206
Bibliografia	209
Akty prawne	210

10. *Anna Kulińska*

Mentoring w Polsce i innych krajach	211
10.1. Definicja i cele mentoringu	211
10.2. Modele mentoringu	212
10.3. Mentoring elektroniczny	214
10.4. Umiejętności i kompetencje mentora	215
10.5. Praktyczne przygotowanie przyszłych nauczycieli do pracy w szkole	217
10.5.1. Doświadczenia zagraniczne	217
10.5.2. Doświadczenia polskie	221
10.6. Wspomaganie rozwoju początkujących nauczycieli	224
10.6.1. Doświadczenia światowe	224
10.6.2. Doświadczenia polskie	226
10.7. Korzyści mentoringu	228
10.8. Podsumowanie i wnioski	229
Bibliografia	231
Abstrakty	232